

Til beslutningsforslag nr. B 63. Betænkning afgivet af Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 23. april 2003

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en pulje til ernæringsrigtig og økologisk mad i skoler og daginstitutioner

[af Ritt Bjerregaard (S) m.fl.]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 7. januar 2003 og var til 1. behandling den 25. februar 2003. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 6 møder.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 13 spørgsmål til fødevarerministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Udvalget har endvidere stillet 1 spørgsmål til finansministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

Endvidere er et svar fra fødevarerministeren på et spørgsmål i alm. del omdelt som bilag til beslutningsforslaget. Svaret er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, DF, KF og KRF) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Flertallet finder, at børns ernæring og ikke mindst den store andel af overvægtige unge mennesker er bekymrende og kalder på en årvågen og samlet indsats imod problemet.

Ernæringsrigtig mad er en ingrediens i et sundere liv, og fokus bør være rettet mod fornuftig ernæring gennem hele livet.

For at bidrage til denne indsats er det vigtigt, at Fødevarerministeriet bidrager med sin viden og tiltag på området, så alle gode kræfter – ikke mindst forældrenes, også gennem skolebestyrelser og kommunalbestyrelser, og de unge menneskers egne – forenes og omsættes til en fornuftig kost.

Det glæder flertallet, at der under 1. behandling af beslutningsforslaget var så massiv en opbakning i Folketinget til fødevarerministerens initiativ »Alt om kost – smag for livet«, herunder en hjemmeside og et rejsehold, som netop kan flytte den vigtige viden og information fra forskning til institution, fra offentlige myndigheder til borgere samt fra projekt til projekt.

Flertallet finder det derimod ikke hensigtsmæssigt, at bruge 75 mio. kr. på tilskud til projekter, der jo, hvis de er bæredygtige og ønskede, kan blive fremmet af brugerne med støtte og opbakning fra initiativet »Alt om kost – smag for livet«.

Det er viden om, hvad der virker, som skal flyttes, ikke nødvendigvis midler til gennemførelsen af disse, som jo i sidste end trods alt skal hvile på brugernes interesse herfor.

I samme boldgade finder flertallet det positivt, at regeringen har offentliggjort et udspil om fedmeproblematikken, og at Ernæringsrådet netop har peget på den nødvendige indsats over for børn og unge.

Et *mindretal* i udvalget (S, SF og EL) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Bet. o. f. t. beslutn. vedr. mad i skoler og daginstitutioner

Socialdemokratiets, Socialistisk Folkeparti og Enhedslistens medlemmer af udvalget beklager meget, at regeringen ikke kan støtte beslutningsforslaget. Aldrig før har der været så stor fokus på vore kostvaner. Vi bliver bombarderet med mange gode råd om, hvordan vi skal holde vægten nede. Vi ved fra undersøgelser, at danskerne faktisk er begyndt at nedsætte mængden af fedt i maden, men alligevel bliver både voksne og børn tykkere og tykkere.

Især for børnene har det alvorlige konsekvenser. Op mod 30 pct. af de danske børn er i dag overvægtige, og alle eksperter slår alarm. Vi ser, at de traditionelle livsstilssygdomme er ved at bevæge sig ned igennem aldersgrupperne, så man i dag kan se forstadier til gammelmands-sukkersyge hos børn helt ned til 10-års-alderen.

Det er et skræmmende perspektiv for fremtidens folkesundhed. En væsentlig risikofaktor for at udvikle overvægt og fedme som voksen er at være overvægtig som barn. Samtidig ved vi, at både kostvaner og fysiske aktivitetsvaner i barndommen følger barnet videre til voksenalderen. Derfor er det særlig vigtigt at fremme sunde vaner blandt børn og sikre, at børn har mulighed for at leve sundt og lære om sunde kostvaner.

Overvægt er ikke kun et problem for det enkelte barn eller den enkelte voksne. Det koster samfundet store beløb. Mellem 4 og 8 pct. af de samlede sundhedsudgifter går til overvægtsrelaterede sygdomme.

Både Sundhedsstyrelsen og Ernæringsrådet har i deres nyligt fremlagte forslag til en national handlingsplan mod den danske fedmeepidemi anbefalet, at skolerne rolle i forebyggelsen styrkes, så de er med til at fremme sund kost. Der skal etableres et sundt, billigt og attraktivt madtilbud til de elever, der ikke har madpakker med.

Fødevarerministeren udtalte ved præsentationen af forslagene til handlingsplanen, at »vi er netop nu vidner til en sundhedsepidemi, hverken mere eller mindre. Fedme er ved at udkonkurrere tobaksrygning som dødsårsag nummer et.«

Derfor kræver det handling - politisk handling. Hjemmesider og rejsehold gør det ikke alene, selv om Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten glæder sig over, at ministeren efter pres har ændret opfattelse med hensyn til, at tilberedning af mad i daginstitutioner ikke kun er et spørgsmål om de hygiejniske regler, men også et spørgsmål om ernæringsrigtig mad,

så der nu bliver ændret i vejledningen om madlavning i daginstitutioner, således at der også lægges vægt på sund mad og ikke kun tillades præfabrikeret mad.

Støtte til madordninger i skoler og daginstitutioner er nødvendig – ikke blot begrundet med forebyggelses- og sundhedsmæssige betragtninger, men også set i en socialpolitisk kontekst. Det er således veldokumenteret, at den overvejende del af børn, som ikke får ernæringsmæssigt tilfredsstillende kost i deres liv, typisk er børn fra socialt belastede hjem. Derfor er det afgørende nødvendigt, at der skabes politiske rammer for at forbedre skolers og daginstitutioners muligheder for at tilbyde børn og unge sunde og velsmagende måltider. På stort set alle arbejdspladser i Danmark findes velfungerende kantineforhold for forældrene, oven i købet meget ofte støttet af både det offentlige og det private, sådan at der er muligheder for at forbedre madkvaliteten, arbejde med det sundhedsmæssige og nedsætte priserne. Men når det kommer til børn og unge, må det endelig ikke være det offentlige ansvar, så er det kun den enkelte forælder, der har ansvaret. Det er dybt beskræmmende og udtryk for politisk ansvarsforflygtigelse, at børns kost i skoler og daginstitutioner skal være forældrenes ansvar alene, uden at der også tages et politisk medansvar.

Dernæst er det også et spørgsmål om en nations madkultur. Man kunne via oprettelsen af en puljeordning grundlægge en mere kvalitetsbevidst madkultur hos børn og unge, der ville medvirke til, at der var bedre afsætning af højkvalitetsvarer senere hen, og på den måde lave en mere konstruktiv erhvervs politik.

Selv om regeringen mener, at det er forældrenes eget ansvar, burde man skele lidt til, hvad andre lande, som vi normalt sammenligner os med, gør for at påvirke børns og unges spisevaner i en positiv retning.

Ud over oplysning og kampagner har Storbritannien afsat 470 mio. kr. og Holland 5,2 mio. kr. årligt i 3 år. Norge bruger ca. 8 mio. kr. pr. år, og i USA bruges der 41 mio. kr. til et pilotprojekt på 100 skoler, så børn og unge sikres frisk frugt eller grønt i løbet af skoledagen.

Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten mener, at Danmark bør gå samme vej og afsætte penge til sund, økologisk kost i skolerne, og vil derfor følge udviklingen nøje.

Et *andet mindretal* i udvalget (RV) vil ved 2. behandling stemme hverken for eller imod beslutningsforslaget.

Det Radikale Venstre er helt enig i forslagsstillernes overordnede ønske om at styrke den ernæringsmæssigt rigtige kost hos børn, men ønsker ikke at lægge sig fast på en bestemt strategi og et bestemt beløb, før man har fået en mere udførlig evaluering af de tidligere ordninger og en samlet strategi for området.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Siumut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Jens Kirk (V) nfm. Jens Christian Larsen (V) Inger Støjberg (V) Henrik Vestergaard (V)

Christian H. Hansen (DF) fmd. Jørn Dohrmann (DF) Else Theill Sørensen (KF)

Carina Christensen (KF) Mogens Nørgård Pedersen (KRF) Erik Mortensen (S)

Henrik Dam Kristensen (S) Nicolai Wammen (S) Ole Vagn Christensen (S) Ritt Bjerregaard (S)

Kristen Touborg (SF) Martin Lidegaard (RV) Keld Albrechtsen (EL)

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	55*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristeligt Folkeparti (KRF)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurinn (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Bilag 1

Oversigt over bilag vedrørende B 63

Bilagsnr.	Titel
1	Udkast til vejledning vedrørende fællesmad i børneinstitutioner
2	Spm. 1 om effekten af tidligere bevilgede midler til ordninger på området, til fødevareministeren Spm. 2 om, hvordan ministeren vil indsamle viden om virkningerne af »Alt om kost - smag for livet«-projektet, til fødevareministeren Spm. 3 om kostprisen for at få etableret en hjemmeside til projektet, til fødevareministeren Spm. 4 om, hvorledes de 10 mio. kr. til fremme af omlægning til økologisk bespisning i offentlige og i selvejende institutioner anvendes, til fødevareministeren Spm. 5 om indholdet af regeringens handlingsplan for fedme, til fødevareministeren Spm. 6 om regeringens planer, for så vidt angår en indsats vedrørende underernærede børn og unge, til fødevareministeren Spm. 7 om, hvilken forbedring af børns og unges muligheder for ernæringsrigtig og økologisk mad der følger af vejledning om madordninger i m.v. i børneinstitutioner, til fødevareministeren
3	Spm. 8 om oversendelse af hørings svar, herunder fra Forbrugerrådet i forbindelse med høring om vejledning om madordninger i børneinstitutioner, til fødevareministeren
4	Rettelse til forslagens bemærkninger
5	Svar på spm. 1 om effekten af tidligere bevilgede midler til ordninger på området, fra fødevareministeren Svar på spm. 2 om, hvordan ministeren vil indsamle viden om virkningerne af »Alt om kost - smag for livet«-projektet, fra fødevareministeren Svar på spm. 3 om kostprisen for at få etableret en hjemmeside til projektet, fra fødevareministeren Svar på spm. 4 om, hvorledes de 10 mio. kr. til fremme af omlægning til økologisk bespisning i offentlige og i selvejende institutioner anvendes, fra fødevareministeren Svar på spm. 5 om indholdet af regeringens handlingsplan for fedme, fra fødevareministeren Svar på spm. 6 om regeringens planer, for så vidt angår en indsats vedrørende underernærede børn og unge, fra fødevareministeren Svar på spm. 7 om, hvilken forbedring af børns og unges muligheder for ernæringsrigtig og økologisk mad der følger af vejledning om madordninger i m.v. i børneinstitutioner, fra fødevareministeren
6	Svar på spm. 8 om oversendelse af hørings svar, herunder fra Forbrugerrådet i forbindelse med høring om vejledning om madordninger i børneinstitutioner, fra fødevareministeren
7	Spm. 9 om ministerens kommentar til de indkomne hørings svar vedrørende udkast til vejledning om madordninger m.v. i børneinstitutioner, til fødevareministeren
8	Spm. 10, om prisen for at få etableret en hjemmeside er en normal pris for sådanne opgaver inden for staten, til finansministeren

Bilagsnr.	Titel
9	Spm. 11 om, hvornår projekterne afsluttes, og i hvilken form Direktoratet for FødevareErhverv vil afrapportere om effekten af projekterne, til fødevareministeren Spm. 12, om den bevilling, storkøkkencentret har modtaget, er en bevilling inden for de rammer på 10 mio. kr., som er givet specifikt til økologiområdet som led i vandmiljøplanen, til fødevareministeren Spm. 13 om, hvilke midler regionerne har fået stillet til rådighed, til fødevareministeren Spm. 14 om, i hvilken form informationen om omlægningen til økologisk bespisning er givet, hvem de relevante ansøgere er, og hvad de er blevet bedt om at søge om, til fødevareministeren
10	Tidsplan over udvalgets behandling af beslutningsforslaget
11	Svar på spm. 11 om, hvornår projekterne afsluttes, og i hvilken form Direktoratet for FødevareErhverv vil afrapportere om effekten af projekterne, fra fødevareministeren Svar på spm. 12, om den bevilling storkøkkencentret har modtaget, er en bevilling inden for de rammer på 10 mio. kr., som er givet specifikt til økologiområdet som led i vandmiljøplanen, fra fødevareministeren Svar på spm. 13 om, hvilke midler regionerne har fået stillet til rådighed, fra fødevareministeren Svar på spm. 14 om, i hvilken form informationen om omlægningen til økologisk bespisning er givet, hvem de relevante ansøgere er, og hvad de er blevet bedt om at søge om, fra fødevareministeren
12	Svar på spm. 10, om prisen for at få etableret en hjemmeside er en normal pris for sådanne opgaver inden for staten, fra finansministeren
13	Kopi FLF alm. del: Svar på spm. 238 om oversendelse af revideret vejledning om madordninger m.v. i daginstitutioner, fra fødevareministeren
14	Svar på spm. 9 om ministerens kommentar til de indkomne høringssvar vedrørende udkast til vejledning om madordninger m.v. i børneinstitutioner, fra fødevareministeren
15	1. udkast til betænkning

Bilag 2**Et af udvalgets spørgsmål under alm. del til fødevareministeren og dennes svar herpå**

Spørgsmålet og fødevareministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra S, SF og EL.

Spørgsmål 238:

I forlængelse af ministerens besvarelse af samrådsspørgsmål T, jf. alm. del – bilag 687, bedes ministeren sende udvalget den reviderede vejledning om madordninger m.v. i daginstitutioner.

Svar:

Fødevaredirektoratet er påbegyndt udarbejdelsen af en revideret vejledning om madordninger m.v. i børneinstitutioner. Som led i denne

proces gennemgår Fødevaredirektoratet de bemærkninger, der blev modtaget i forbindelse med høringen af Udkast til Vejledning om madordninger m.v. i børneinstitutioner. Dette skal sikre, at den reviderede vejledning tager de hensyn ombord, som er kommet til udtryk både i forbindelse med høringen og ved samrådet (spørgsmål T, alm. del – bilag 687) den 19. marts 2003.

Så snart den endelige revision af Vejledningen om madordninger m.v. i børneinstitutioner foreligger, vil den blive fremsendt til Udvalget.